

Június 27. László

(1077-1095-ig magyar király, a lovagkor eszményképe.)

A magyar lovagkor példaképe, népünk „tátus” királya, mondáink hőse, a legnépszerűbb magyar szent a régiségben. Harcos, nomád férfieszmény, Prohászka Ottokár szerint Atilla karizmájának örököse, szent patrónusa (Athlete Patriae); népünk „újrakeresztelője”.

Lengyel nevelésben részesült. Hazatérte után harcra kelt a kunokkal és besenyőkkel. A cserhalmi (kerlési) csatával indult útjára lovagi híre. A Képes Krónika meséli el az unokatestvérével, Salamonnal történt „párviadalt”. E küzdelem során Mogyoród tájékán – ahol László ekkor testvérével, Gézával tartózkodott – világos nappal mennyei látomásban részesült: az Úr angyala szállott le az égből, kezében aranykoronát hozott és azt Géza fejére tette. A bokorból tüstént menyét ugrott elő és szaladt föl Géza lándzsáján, majd ennek hegyéről László mellére ugrott (a menyétet mindenki látja, de a koronát csak László, a táltos király) – e látomás a Salamon fölött aratott diadalt jósolta. Géza ekkor fogadalmat tett, hogy a látomás helyén, ha a győzelem neki adatik, a Szűzanya tiszteletére egyházat építtet... Királlyá koronázása után Lászlóval együtt fölkereste a csodás győzelem helyét. Ekkor szarvas tűnt föl előttük, szarvai telis-tele égő gyertyákkal; az erdő felé iramodván lábát ott vetette meg, ahol most a monostor áll. A vitézek nyila elől a Dunába szökkent. „Bizony nem szarvas volt az, hanem Isten angyala” – mondta László, „agancsain a gyertyák fényes tollak, s ahol a lábát megvetette: ott kell a monostort fölépíteni.”

László a régi „edényeket” nem szünteti meg, csupán új tartalommal tölti meg; amint népmeséink a mi „Ószövetségünk”, úgy László legendája az Újszövetséggel, annak időszerű tartalmával szenteli meg a régiben lévő krisztusi tartalmat.

„Madár méne fönn az égen/ nem madár az, fényes angyal” – szól az archaikus imádság. Mindez fényes bizonyítéka annak, hogy ezen „újítást” a nemzet elfogadta, életének élő részévé tette. A legtöbb ember-alkotta újítás az idő rostáján kihullott, nyom nélkül maradt; ám az Istentől jött újítások, az Ő „javításai” rendre beépültek népünk életébe, formálták, alakították azt.

Szent László ugyanakkor „kövesít” is: véglegesíti, „megszenteli” a korábban is élő hagyományt, maradandóvá szilárdítja a megélt szokást. Nemzetünk különböző természetű vándorlása véget ér, táltos királyunk helyhez köt. E kövesítés „gúzsozást” (béklyót) hozható erejét források fakasztásával, Boldogasszony segítségével oldja, szelídíti.

Géza korai halála után a vonakodó Lászlót kiáltották ki királynak, ám ő mindaddig nem koronáztatta meg magát, amíg Salamon le nem mondott a trónról. A Pozsony várába zárkózott Salamon ellen kénytelen volt hadat viselni. Vitézi ruhában egymaga lovagolt a vár alá. Salamon elindult a várból, hogy megívjon az „ismeretlen” vitézzel (nem ismerte föl ugyanis Lászlót), ám riadtan fordult vissza – Lászlót az angyalok tüzes karddal védelmezték.

László szorgalmazta Gellért és Imre herceg mellett István szentté avatását is (1083). Id. István, Gellért. Az újratemetésnél István sírjának fedőkövét nem tudták elmozdítani a helyéről. Charitas – somlyai szentéletű apáca – szerint a követ mindaddig nem lehet fölemelni, míg a királyi családban teljes béke nincsen; s valóban: Salamon szabadulása után a követ könnyedén elmozdították helyéről. Később Salamon az isztriai Póla erdőségeiben élt remete-életet. Népünk boldogként tartotta számon, s tisztelte őt – minden korábbi gyarlósága ellenére (Salamon birtokot kapott, ám hatalom nélkül, s László ellen mégis merényletet tervezett – ezért László Visegrád várába záratta).

László tagította ki a keleti gyepűhatárt; Erdélyt véglegesen az ország testébe építette. Horvátországot jóllehet hazánkhoz csatolja, de a horvátokat Szent Lászlónak ezen cselekedete a hűbériségtől védte meg, hiszen a német-római birodalom – hasonlóképpen mint Lengyel és Csehországot – a lengyel királyi házat, Zorimir halála után, hűbérállammá szándékozott tenni.

Horvátország a szent korona tagjaként egyenrangú része volt a honalapító nemzettel együtt a Kárpát-hazának (ez Európában páratlan és példátlan rang és együttműködés).

Váradon püspökséget alapít – ő Erdély patrónusa is egyben. Az első keresztes hadjárat vezéréül Lászlót szemelték ki, ám közbejött váratlan halála miatt már nem tölthette be e tisztséget. Halála után egy évszázaddal az a hagyomány járta, hogy a nemzet három esztendeig gyászolta őt tépett ruhában, úr s szolga egyaránt. (Atilláról is ezt tartották és fiáról, Dengecicsről is.) Végrendeletében meghagyta, hogy a váradi székesegyházban temessék el. Nyáridőben halt meg, a Vág völgyében; a hosszú utat nem kockáztatták meg a holttesttel, ezért Somogyváron, az általa alapított Szent Egyed apátságban helyezték nyugalomra (Somogyvár Koppány birtoka volt korábban, nevezik Kupavárnak is; Egyed pedig „szarvasmentő” szent ld. Egyed). II. István idején – a váradiak küzdelme okán – „Istenítéletre” került sor, László végakarátának teljesítéséért: a szekér elé fogott lovak Várad felé indultak testével. A legenda szerint Nagykereki onnan kapta a nevét, hogy amikor az itteni templom dombján éjszakai pihenőre megálltak László testével, a szekér kerekei maguktól indultak meg Várad felé. Lászlót 1192-ben avatták szentté. Testével együtt temették el azt az ereklyetartó aranyláncot, amelyet életében gonoszszűző célzattal a nyakában hordott. A sír közelében őrizték kétélű csatabárdját és ezüst kürtjét. Mellszobrot készítettek fejereklyéjének, és kar alakú ereklyetartót a kéz csontjai számára. Ezeket körmenetek alkalmával körülhordozták a városban; rendszeren az oltáron voltak. A szent király a templomba lépő hívek felé tárta karját az oltáron, mintegy magához ölelve hitesei nemzetét. Fejereklyéjére tett kézzel esküdtek a váradi egyház szolgálói.

1345 farsangján a székelyek és magyarok Lackfy András vezetésével a tatárok ellen vívtak. László király „feje” együtt harcolt híveivel.

„A három napra, – így szól a legenda, – míg e harc tartott, Szent László feje a váradi templomból, ahol őrizték, eltűnt. Midőn pedig a kincsőrző kanonok negyednapon a maga helyén ismét meglelé, annyira verejtékezett, mintha nagy munkát végezvén, érkezett volna vissza.”

1403-ban László fejére esküdve szövetkeztek a főpapok és főurak a királyi kötelességét és az ország ügyeit elhanyagoló, hagyományainkat fölrúgó Zsigmond ellen is. Ahogyan István jobbja, úgy László fejereklyéje is a nemzet erejét adta, hitét erősítette századokon át.

De már a szentté avatást is csoda kíséri: „...éppen a szentté avatás órájában egy fiú, akinek keze s lába helyén – minthogy csontjai hiányoztak – dagadt hústömeg himbálódzott, a Szent érdeméből tökéletesen visszanyerte lába s keze épségét: csont nőtt tagjaiba. A napnak ugyanebben a hatodik órájában vöröslő, fényes ragyogású csillag mutatott az égen a kolostor irányába, ahová a szent testét helyezték, s miközben nagy tömeg gyűlt össze a kolostor előtt, majdnem két teljes órán át vöröslött átható fénnel. Nagy örömmel örültek, akik látták.” (Szent László legendája. In.: Árpád-kori legendák) ...

Június 29. Péter és Pál

(Az „apostolfejedelem” és a „népek apostola” közös ünnepe.)

Péter az „emberek halásza”, Pál a pogányok térítője; Kr. u. 76-ban ezen a napon szenvedtek vértanúságot.

A keresztény hagyomány szerint: „Alkotta Isten két nagy világítót, a nagyobbik világítót, hogy uralkodjék nappal és a kisebbik világítót, hogy uralkodjék éjjel.” (Gen.1,16): szüntűgy a szellemi világban Péter és Pál apostol két nagy világító, melyek az evangéliom égboltozatán ragyognak. A nagyobbik a nap világítója, Szent Péter apostol arra vala hivatva, hogy a törvény szürkületében élt zsidókra derítse föl az evangéliom teljes napfényét, s mint Isten e földi országának, Krisztus anyaszentegyházának látható feje, igazgassa Isten földi országát. Az éjt földérítő kisebbik világítót szent Pál apostolt pedig Isten még a hitetlenség és babona

setétségében tévelygett pogányok apostolává szemelte ki” – olvassuk az 1863-ban kiadott Szentek életében.

Szobraik templomok homlokzatán, főoltáron még akkor is megtalálhatók, ha nem ők a névadók (Szent koronánkon, történeti alkotmányunk „élő Jézusán” is rajta van párosuk!) Pál ünneplése Péter „nagy hatalma” mellett kissé háttérbe szorul; igazán január 25-én emlékezünk meg róla, „Pál fordulása” ünnepén.

Péter az első pápa, az Egyház kormányzója, az apostolok „feje”: „Amikor Jézus Fülöp Cezáreájának vidékére érkezett, megkérdezte tanítványait: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” Azok így válaszoltak: „Van, aki Keresztelő Jánosnak, van, aki Illésnek, van, aki Jeremiásnak vagy valamelyik prófétának.” Jézus tovább kérdezte: „Hát ti kinek tartotok engem?” Simon Péter válaszolt: „Te vagy a Messiás, az élő Isten fia.” Erre Jézus azt mondta neki: „Boldog vagy Simon, János fia! Nem test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám. S én azt mondom neked: Te Péter vagy, és én erre a sziklára építem egyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Neked adom a mennyország kulcsait. Amit megkösz a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit föloldasz a földön, a mennyben is föloldott lesz.” (Mt.16,13-19)

Régóta foglalkoztatja a hívő embert a kérdés, hogy Krisztus Urunk vajon miért Péterre, e meglehetősen nyers és egyszerű halászra bízta az isteni alapítású Egyháza vezetését a földön (aki ráadásul háromszor is megtagadta Mesterét!), miért nem Jánosra, a „szeretett tanítványra”, aki az Utolsó vacsorán a Megváltó keblére hajtotta fejét, s aki nemcsak szűz, de büntelen is volt az apostolok között. Galeotto Marzio Mátyás király életéről írott tanulságos történetei egyikében meséli, hogy egy tudására büszke egyházi érkezett Mátyás udvarába, s alig várta már, hogy a király előtt fitogtathassa nagy tudományát. Mikor Mátyás asztalához engedte, ugyanezen kérdést tette fel a „nagy tudományú” külföldinek; erre ő „angyali titoknak” mondta e kérdést, de Mátyás (elővéve egy régi könyvet) maga felelt meg saját kérdésére: eszerint régóta közismert, hogy János, aki büntelen volt, nehezen, vagy talán sehogyan sem tűrte volna el a bünt másban a maga tisztasága okán; Péter azonban, aki háromszor is megtagadta Mesterét, éppen azért, mert maga is Krisztus bocsánata által lehetett méltó az apostol névre, átérzve a bűnös ember lelkét és megértve a bocsánatra szomjazók szükségét hittel lehetett feloldozója minden bűnösnek, és méltán válhatott a kulcsok őrévé.

Szent Péter a szikla, melyen az Egyház alapszik; az ő széke az a biztos pont, ahonnan az Egyházat kormányozza – utódaiban is; a Szentlélek pedig a szikra, mely lángjával nem hagyja kialudni az Isten utáni lángolást és egyben Ő a szik is, a kikelni készülő új élet, mely tojásról-tojásra jelen van a világ végezetéig: „Én pedig kérni fogom az Atyát, és más Vigasztalót ad nektek: az igazság Lelkét, aki mindörökké veletek marad.” (Jn.14,16) – mondja Jézus. E szikla-alap pedig nem más, mint a Krisztusban való rendíthetelen hit; csak ezen épülhet olyan ház, melyet az élet viharai nem mosnak el – egyéb esetben az ember (örök!) élete a legkisebb szélről könnyen rombadól: „Mindaz, aki hallgatja tanításomat és tettekre is váltja, hasonlít a bölcs emberhez, aki házat sziklára építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvöltött a szél és rázúdult a házra, de az nem dőlt össze, mert sziklára alapozták. Mindaz pedig, aki hallgatja tanításomat, de tettekre nem váltja, hasonlít a balga emberhez, aki házat homokra építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvöltött a szél és rázúdult a házra. Az összedőlt és nagy romhalmazzá vált.” (Mt.7,24-27)

Péter a halászok patrónusa; régebben tilos volt napján halászni. Inasfelszabadítást, legény- és mesteravatást tartottak e napon a halászok. A somorjai halászok ötvenedik évüket elérve szakállt növesztettek, „szentpéterszakállát”. (Pétert rendre idősebb férfiként ábrázolják – ezt a korrallal járó tekintélyt idézi a Péter-Pater (atya) egymásra rímelve is.)

Népünk azt tartotta (és tartja ma is, hagyományát őrző vidéken), hogy akinek szakálla van, annak vezekelnie kell; Péter az, aki először elismeri bűnét, mikor még Simonként Jézushoz a hajóba száll. (...) A víz pusztító örvényét Péter nevének emlegetésével szelídítették. A

dunaszekcsői halászok felvirágozott rúdra kötött hatalmas ponttyal járták végig a falut: vásárlóikat köszöntötték így, akik kaláccsal, borral vendégelték őket; jó haljárást, jó jeget kívántak nekik.

A két apostol ünnepe a nagyvárosi köztudatban az aratás kezdete. Néhány helyen az aratók miséjét e napon tartották meg, ekkor az aratás szerszámaikat is megáldották. Hagonyban e nap előtti estén az úton szalmát gyűjtöttek: „Péter-Pál tüzet”, s a tüzet át is ugrották. Bócsón viszont e napon nem volt szabad tüzet gyűjtani.

Szent Péter az egyik legnépszerűbb mondai, mesei alakunk. Ő – mi vagyunk! Ő az, aki az Úrral a földön járva kíváncsi és akadékoskodó; a teremtés, a Mindenség titkait igyekszik (emberésszel) kifürkészni. (...)

JÚLIUS, SZENT JAKAB HAVA

Július 2. Sarlós Boldogasszony

(A „Nehézkes Máriának” Erzsébetnél – Keresztelő Szent János édesanyjánál – való látogatásának ünnepe, latinul „Visitatio”.)

Gábrriel elsőként Erzsébetet köszönti, s rá hat hónapra Máriát; most Mária megy Erzsébethez, akinek méhében Keresztelő János, ki majd egykoron az Üdvözítő előtt jár, hármat ugrik az örömtől, hogy találkozhat még anyja méhében a Megváltóval. Erzsébet pedig betelven Szentlélekkel így kiált föl: „Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse!” – folytatva az Angyali Üdvözlés szavait. Mária pedig a Magnificattal válaszol: „Magasztalja az én lelkem az Urat, és örvendezik az én Üdvözítő Istenemben. Mert alázatos szolgálójára tekintett; íme, mostantól boldognak hirdet engem minden nemzedék.” (Lk.1,46)

Az ünnep tartalma az „örvendetes olvasó” második titka. A középkorban vigíliája és nyolcada volt; késői Mária-ünnep. A XIII. században a ferencesek révén terjed, 1389-ben vált az egyházban egyetemessé.

A csíkrákosi mondai hagyományban: Zablya Péter hatalmas úr, kemény, kegyetlen ember. Félték tőle, de áldott lelkű felesége miatt nem gyűlöltek. Az asszony hálából lett Péter felesége, amiért az a török rabságból kiszabadította. Péter azonban mindig féltékenykedett. Az asszony bátyjának véletlenül náluk maradt sarkantyúkereke miatt – idegen csábítóra gyanakodva – tűzpróbára ítélte feleségét. Az asszony Sarlós Boldogasszonyhoz imádkozott; ura közben az ablakon át az érő búzatáblát szemlélte, s szólt feleségének, ha egyedül learatja a termést, eltekint a tűzpróbától. Az asszony sírva fakadt, kétségbeesése elfárasztotta, s álomba merült. Péter látta csak egyedül, hogy száz meg száz csillagba kapaszkodva angyalok ereszkednek le a búzatáblába – előttük királynői alak halad, feje körül glória, kezében sarló. Gyorsan learatott az égi sereg. Péter ezért búcsút járt, s hálából fölépítette a csíkrákosi templomot. Jászdózsán egy lány látta, amint a Szűzanya bal karján a Kisjézussal, jobb kezében sarlóval arat – a látomás helyén kápolna épült. Ürményháza határát 1888-ban jég verte el; ekkor Sarlós Boldogasszonyt fogadalmi ünnepnek nyilvánították. Abban az esztendőben nem volt tánc, csak templomozás. 1947-ben a palócföldi Hasznoson Klára asszony (Sántáné Csépe Klára) aratás közben látta e napon a búzatábla fölött lebegni Máriát, aki a fallóskúti szent forrást „mutatta meg” neki. E helyen nem sokkal ezután Klára asszony és a környék hívei kápolnát emeltek. Fallóskút mára híres búcsújáró helyé nemesedett. 1948-ban, engedély nélkül kezdtek el a kápolna építését, állami területen. Amikor az építkezésen megjelentek a „hivatalosok”, megkérdezték Klára asszonyt, hogy kitől kapta az engedélyt, ő az égre mutatott, a „hivatalosok” pedig eltakarodtak. A kommunizmus sátáni esztendeiben amikor a keresztény egyházak jogát megcsorbították, a Hasznos-Fallóskúti kápolnának Isten-adta fontos szerepe került, nemzeti

Jézus-hitének megmaradásában. Hiszen ünnepeken, minden hivatalos tiltás és akadályoztatás ellenére tízezrek zárandokoltak ide, hogy hitük megmaradjon. A hitükhöz hű papok sokszor a mártírságot is vállalva ugyancsak hozzájárultak Jézus-hitünk megmaradásához.

Hetényi János szerint a régiségben e napon tartották a virágszentelést; de ez a nap adta alkalmát a szegénygondozásnak, az anyaság ünneplésének és az aratás szentséges kezdetének is.

„Isten áldása van azon a helyen, / Ahol a szent Szűz keresztül megyen” – tartották a régiek.

Felvidéken e napon felvirágoztak egy széket és a ház elé tették, ha arra megy a „Nehézkes Mária”, legyen hol megpihennie. A gölnicbányai búcsúsok mezítláb mentek a lőcsei Mária-hegyre. Azt tartották a környékeliek, hogy akinek a földjén keresztülhaladnak, az gazdagabb termésre számíthat. Szegeden és környékén a templomban fodormentát szenteltek. Az asszony sarlóval metszett le a töről egy keveset, olykor búzát is vittek mellette. A betegnek teát főztek belőle, mézzel édesítve foganatosnak tartották köhögésre, de főképpen fájós lábat borogattak vele (Nehézkes Mária ereje). Halott koporsójába is tették a Nagyboldogasszonykor szentelt csomborkával együtt. Somodiban e napon tüzet szenteltek a templomban, kakukkfűvel és fodormentával együtt. A szentelt fűvet beteg párnája alá teszik, halott koporsójába, s az ellő tehén szénája közé. Piszkén fokhagymás búcsút tartanak, s ezen a napon árusítják csupán a fokhagymafüzérek.

Sarlós Boldogasszony a szegények és a szükségben szenvedők gondviselője, a betegségben és fogságban sínylődők pártfogója, halottak oltalmazója; de ő a várandós édesanyák vigyázója is. Az ünnep előestéjén emlékeztek meg Mária anyaságáról.

Régen e napon kezdték az aratást. Szeged környékén magán az ünnepen keveset aratott sarlóval az asszony, hogy a jószág ki ne pusztuljon. Búzakoszorú került a tisztaszobába. Tápiógyörkén háromszor beledobták a kaszát az aratandó búzába, hogy a munka jól haladjon. Misét hallgattak a szíliek, s addig a szerszámokat a templom falához támasztották. Majd a búzában vágtak egy rendet, s hazamentek. Azt tartották, hogy Sarlós Boldogasszony, az aratás édesanyja és királynéja gondoskodik a szegényekről és az ég madarairól is. A XVIII. században még az asszony aratott sarlóval, a férfi kötözte a kévét. Kalotaszegen a férfiak fejfájára ekeveasat, az asszonyokéra olvasót vagy sarlót festettek. Úgy hitték eleink, hogy Szűzanya arat és Szent Fiára hagyja, hogy gyűjtsön és a búzát a konkolytól elválassza. Az „élet” (a gabona, de főképpen a búza) Isten ajándéka, Krisztus teste (Oltáriszentség); a Miatyánkban ezért könyörgünk. Újkígyóson az aratásra induló lány búzakoszorút viselt a fején. Göcsejben aratás előtt térdelve imádkoztak, s aratáskor két búzaszálat kötöttek a derekukra – az addig maradt ott, míg le nem esett. Ormánságban minden férfi patyolatfehér ingben és gatyában fogott az aratáshoz, csépléshez. Az alföldiek szent énekeket énekeltek aratás közben. Azt tartották, hogy minden aratásban az ítélet napja jelenik meg: a konkoly elválik a búzától – amint a bűnösök is elválnak az üdvösségre menőktől. (...)

Szinte minden vidéken készítettek aratókoszorút; Bátán „szentgyörgy”, „szentgyörgyvitéz”, „vitéz” volt a neve. Versezet kíséretében adták át a gazdának. Másutt „Jézuskévé”, rövidebb nevén „Jézust” készítettek. Göcsejben ez kisebb kéve volt, kalászból vagy mezei virágokból készült koszorúval kötötték át; felékesítve az egyik arató nyakába akasztották – így mentek dudaszó mellett haza. „Jézust” a gazda áldomással váltotta ki, s az asztalra tett koszorúról ették a vacsorát. A kévét másnap a tyúkoknak vetették, hogy jobban tojjanak. Másutt e „Jézust” a kepe tetejére tették, s a gabonával együtt vitték haza; némely vidéken a kezdőkévé neveztek „Jézusnak” – őt körbetérdepelve köszönték meg az Úrnak a termést. Lakócsán aratás végén a legszebb darab búzából készítették a „Jézuskévé”. Ebben kereste ki a gazdasszony azt a búzatövet, amely három egyforma növésű szép kalászt termelt, és piros szalaggal a kalászok alatt egybe kötötte azokat (Szentháromság). E „Jézus” körüli búzát sarlóval vágták le, s kévébe kötve lefektették „Jézus” köré. Letérdeltek rájuk és imádkoztak,

majd „Jézust” otthon, a képek alatt szögre akasztották. Új vetéskor kimorzsolták belőle a szemet és a vetőmag közé keverték. Tolnában és Baranyában az aratás végén válogatott kalászköböl hosszúkás, kosárformára kötött „Jézus bölcsőjét” készítettek. Két aratólány rúdon vitte a gazdához, ahol aztán vendégséget tartottak. Aratás végén a „Jézuskévé” a legszebb kalászköböl jó nagyra kötötték Hercegszántón. Talpra állították és belevágták a sarlót és a kaszát; majd kezét mosva imádkoztak, magasra emelték a kévét és háromszor „Jézust” kiáltottak. E kévéből kihúzott legszebb kalászköböl készítették a „végzőkoszorút”. Ezt hazavitték, s az otthoniak jól leöntözték őket. A koszorú a konyhaajtó fölé került. A dusnoki rácok keresztje 13 kévéből állt: akárcsak Jézus és az apostolok. Városmiskén az aratókoszorút az útszéli keresztre függesztették, gyónócédulákkal öltöztették. Kalotaszegen a templomi lámpa köré új búza kalászából fűzért fontak („Én vagyok a Világ Világossága; aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.” (Jn.8,12)). A koszorút ünnepélyes menetben vitték haza Bonbándon. Őszi vetéskor a szántóföld közepére tűzték, vagy a kimorzsolt magot a vetőmag közé keverték, s az üres koszorú került a föld végébe. (...)

Városmiskén, aki aratás közben halt meg, annak külön aratókoszorút kötöttek a koporsójára. A kévéket országszerte keresztbe (kepébe) rakták, a fedőt „papkévének” nevezték.

Az egyik legenda szerint, amikor az Egyiptomba menekülő Szent Családot Heródes emberei üldözték, a búzaszemmé változott Máriát és Jézust egy szántóvető elvetette. Amikor aratott, Mária kérésére kereszt alakot formált a kévékből; s Mária és Jézus arca ott ragyogott minden búzaszemen.

A hajdanvolt ember annyi termést kért minden esztendőn az Úrtól, hogy jusson a szegényeknek, az ég madarainak, az anyaföldnek, de még a rontó erőknek is belőle. A lehullott kalászköböl összegyűjtése a szegények joga volt.

A búza a Nap növénye, minden idővillanásban a Napra figyel; a Nap pedig a közénkszületett Istent, Jézust hozza el nekünk (Igazság Napja, Mal.3,20), ebből következően fölmenőink minden búzaszemen Jézus képét láttok, egyesek Jézust Máriával. A Galga-mentiek Luca napon a Jézuskévéből morzsolt szemeket vetették el csigavonal-alakba egy cserép földre, amely karácsonyra akkorára nőtt, mint a húsvéti határ búzavetése. A karácsonyi asztal közepére helyezték, szentelt gyertyával a közepén.

Szerte az országban a karácsonyi asztal alá a Jézuskévé szalmája került: „Jézusnak Jézussal ágyaztak.” (...)

1867-ben, az első liberális kormány idején rendelték el a búza Péter-Pál napi aratás-kezdetét (viaszérésben), hogy a kereskedő mielőbb a nyugati piacra juthasson a jó minőségű magyar búzával. Ekkor rendelkeztek afelől is, hogy a búzát kaszával kell aratni, előtte az asszony sarlóval tette ezt a munkát. A teljes érésű búzából jóval kevesebb szem pergett ki eképpen. (A nemrég még mindent jobban tudó Péter visszaköszön Péter gazdában, aki féltékenykedik – persze fölöslegesen; ott van „Szent Péter lovában”; s végül az üdvösséget földi gondolkodással erősíteni akaró szándékban, az aratás előbbre hozásában. Isten rendelését, az Ő rendjét a maga jószándékával akarván kipótolni, eleve kudarcra ítéltetett buzgóságban: „ki mint vet úgy arat.”)

A búzát „életnek” nevezték, hasonlóképp a belőle készült kenyeret is. Ha egy falat leesett, akkor fel kellett venni, megcsókolni, és megenni – kidobni nem volt szabad, hiszen Jézust idéző ereje hasonlóvá tette a búzalisztból készült Oltáriszentséghez, melyben Jézus valószínűleg is jelen van. (...)

Csíkсомlyó fő búcsúalkalma korábban (még a pünkösdi búcsú előtt) Sarlós Boldogasszony volt. A székelyek és csángók egy része a Holdat Babbának (szépnek) nevezi, a Hold Urasszonyának pedig Babba Máriát tartja – a kegytemplomban álló szobor is Holdsarlón áll.